

givet mindre tab i bankerne, mindre behov for kapital fra det offentlige og mindre byrder for det færøske samfund. Ingen kan vide det, men særlig sandsynligt er det ikke.

De gamle bankledelser må påtage sig deres del af ansvaret for, at det gik, som det gik, men det, som til syvende og sidst fik lavinen til at rulle, var det frie fald i den færøske økonomi. Dette kunne ikke undgå at give bankerne voldsomme tab, og udslykt i Gustav Wied stil kan man måske sige, at bankerne fik de tab, de skulle have. Det var kendsgerningerne i samfundsøkonomien, der slog igennem, og dem kommer man nu engang ikke uden om. Hertil kommer, at Finanstilsynet i efteråret 1993 skærpede sine hensættelses-kriterier på visse for bankerne væsentlige punkter.

Under disse meget vanskelige omstændigheder gik opgaven ud på at holde bankssystemet intakt, at arbejde for en fornuftig og fremadrettet finanspolitik, og at få fiskerierhvervet omstruktureret og rationaliseret, så det igen blev lønsomt, selvfølgelig til fordel for det færøske samfund som helhed, men også for at undgå yderligere tab i bankerne.

Der skulle yderligere handles hurtigt. Forværningen i økonomien var accelererende. Der var ikke tid til tøven.

5. Dernæst er særligt punkt, nemlig hensættelsespolitikken. Fra færøsk side har man sat spørgsmålstegn ved, hvorfor Finanstilsynet i oktober 1992 forlangte hensættelser i Sjóvinnubankin på næsten 1 mia. kr., men kun det halve i Føroya Banki.

Det gjorde Finanstilsynet heller ikke. Begge bankers hensættelser var oprindeligt af samme størrelsesorden, men som nævnt fant Sjóvinnubankins nye ledelse frem til, at hensættelserne burde sættes op. Det gjorde man så med virkning for regnskabsåret 1992, men uden bistand fra Finanstilsynets side. At dette var helt i Finanstilsynets ånd, er noget andet, men det var bankens egen og selvstændige beslutning, der lå bag.

Der har også været forlydender om, at Føroya Banki i de første måneder af 1993 var bagud med hensættelserne i forhold til den anden bank. Dette kan ikke afvises, efter at Sjóvinnubankin var kommet op på et forholdsvist højt hensættelsesniveau. Man bør dog samtidig tage i betragtning, at Sjóvinnubankin måske var i en ringere forfatning en Føroya Banki. Jeg siger udtrykkeligt måske. De for-

an anførte procentsatser for de samlede hensættelser i 1992 og 1993 kunne imidlertid tyde herpå.

6. Aktiebyttet mellem Finansieringsfonden og Den Danske Bank har været særligt i søgelyset. Det er efterhånden den almindelige opfattelse, at Den Danske Bank herved undgik et tab på 1 mia. kr.

Der er ingen tvivl om, at Den Danske Bank ville have tabt mere end de 630 mill. kr., det blev til, var bankens ønske blevet afvist. Men det er svært at skønne over, hvor meget mere. Et realistisk bud ville imidlertid ligge væsentligt under 1 mia. kr.

Den Danske Bank gjorde det tidligt klart, at fik man ikke en ordning, ville datterbanken, Føroya Banki, slå ind på en klart tabsminimerende politik. Banken ville således ikke have deltaget i den strukturtilpasning af erhvervslivet på Færøerne, der var så hårdt brug for. Sjóvinnubankin alene kunne ikke klare denne opgave.

Når aktiebyttet blev godkendt politisk, var det for at tilgodese dette hensyn, ikke for at hjælpe Den Danske Bank.

Kritikerne skylder at gøre rede for, hvad alternativet ville have været, eller mere præcist, at gennemanalysere den situation, hvor Færøernes største bank nedbrødlede sin aktivitet samtidig med, at den anden bank skulle forfølge en indsats, der tog samfundsmæssige hensyn. Hvad ville de samfundsmæssige omkostninger have været ved en sådan kombination?

Efterfølgende betragtet ville det have været rimeligt, om man fra dansk side allerede i oktober 1992 havde delagtiggjort Landsstyret i den vurdering, at støttede man den ene bank, kunne det få konsekvenser for den anden. I december 1992 stod Den Danske Bank rent faktisk bag Føroya Banki, men man kan næppe fortenke den i senere at skifte signaler i lys af den yderligere offentlige kapitaltilførsel til konkurrentbanken. Det ville have været på sin plads, om man tidligt fra dansk side havde forberedt de færøske myndigheder på denne eventuelitet.

7. Regningen blev uhyggeligt stor. I alt 2 1/2 mia. kr. kom det til at koste den færøske landsskatte at redde bankerne.

Et beløb af denne størrelse svarer til næsten halvdelen af det årlige færøske nationalprodukt. I Danmark ville det svare til 1/4 pct. af nationalproduktet. I de meget omtalte norske og svenske bankkriser måtte det of-

fentlige punge ud med et beløb svarende til 4-6 pct. efter en tilsvarende beregning. Det færøske tilfælde ligger med andre ord i særklasse hvad angår ondartetthed og belastning af de offentlige finanser.

For et samfund, der i forvejen er hårdt ramt økonomisk, kan en ekstra gældsbyrde af denne størrelse ikke undgå at forekomme uoverkommelig.

Ved tidligere forhandlinger mellem Landsstyret og regeringen om refinansiering af Landsstyrets udlandsgæld, har Landsstyret opnået visse lettelser, men det er et spørgsmål, om man ikke fra dansk side burde strække sig videre og f.eks. i en årrække reducere eller helt nulstille rentebetalingerne for en del, måske størstedelen, af de lån, der ligger bag banknedbødningerne.

Danmark havde ingen pligt til at yde indirekte støtte til rekonstruktion af individuelle færøske banker, men pengevesenets og betalingssystemets på Færøerne er trods alt et fællesanliggende, og da der i realiteten har været tale om en systemrisiko for bankvesenet som helhed, ville det ikke være unaturligt, om Danmark indtil videre påtog sig broderparten af renteudgifterne. Det kan heller ikke være i dansk interesse, at Færøerne på grund af rentebyrden må føre så stram en finanspolitik, at det vil gå ud over den økonomiske genopretning, som alle ser hen til.

Det kan selvfølgelig diskuteres, om tiden er inde til at rejse dette spørgsmål, og om man ikke bør vente, til der foreligger et resultat af den undersøgelse, der er lagt op til. Selv mener jeg ikke, at man skal vente. Jo før man fra dansk side anerkender denne problemstilling og handler derefter, jo før kan man forhåbentlig få neddæmpet en strid, der har udviklet sig lige pinagtigt for begge parter.

København,
den 22. maj 1995
Richard Mikkelsen

Sangleikurin Grease í Sjonleikarhúsinum

Ungdómsbólkurin "Brim" hevur týtt og setur upp kenda leikin upp, har sangur, tónleikur og dansur er partur av innihaldinum

Ungdómsbólkurin "Brim" er leikbólkur í Havnar Sjonleikarfelag. Tey ætlaðu sær fyrri fleiri mánaðum síðani at seta á pall, brot úr sangleikinum "Grease", sum fyrri nógvum árum síðani gjørdi John Travolta, sjonleikara, kendan um allan heim.

Limir í Brim fóru undir at týða tekst, og tónleikarar vandu tónleikin. Bólkurin gjørdi eisini pallsmíð og annað, sum hoyrir til leikuppseting.

Tá avtarnaði vóru tey ungu vordin so áhugað fyrri at seta allan leikin upp, at hetta var teimum jáltað.

15 leikarar eru á palli, tá "Grease - feitt í Havn", verður frumsýndur 3. juni í Sjonleikarhúsinum.

Tað er Hedvig Westerland, sum er leikstjóri. Hon er útlærd sjonleikapedagogur í Belgia, har hon eisini hevur arbeitt við ungum sjonleikararum.

Lært at dansa rock'n roll

Leikbólkurin "Brim" hevur arbeitt við sangleikinum síðani í februar mánaði í ár. Venjingartíðin gjørdist heldur drúgv, av tí at bólkurin avgjórði seinni í venjingartíðini, at seta allan leikin upp.

Hetta er rúgvusmikið arbeiði, av tí at dansur og sangur er stóur partur av innihaldinum í leikinum.

Til tess at leggja sjonleikararum lag á í dansinum, hevur Jóngerð Hansen, dansilærari, lært tey ungu at dansa rock'n roll og annars vanligan pardans, sum tey ungu í dag ikki kenna so

nógv til, upplýsir Magne Dalsgaard, leiðari í Sjonleikarhúsinum.

Tað er heldur óvanligt tíðarskeið at seta leik upp í Sjonleikarhúsinum í juni mánaði. Av tí at talan er um ungfólk, er hetta eisini tíðarskeiðið, tá tey ungu skulu upp til próvtøkur.

Leikbólkurin "Brim" hevur tó gjørt av at framføra "Grease - feitt í Havn" einar 14 dagar fram, eftir frumsýningina, sum verður 3. juni.

Ungir sjonleikarar hava eisini norðurlendskt leik-

listasamstarv í Fønis. Hugsandi er, at ungfólk fara at framføra brot úr leikinum seinni í summar, tá leiktíðtakið Fønis verður á skránni, verður upplýst í Sjonleikarhúsinum.

Dagný
Myndir: Kalmar

